

ნათლისღებისა და მირონცხების საიდუმლოთა
მღვდელმოქმედების სქემატური გამოსახულება

I. ლოცვები „ყრმასა ზედა“ ნათლისღებაში:

1. ყრმის სახელდება მმ-8 დღის („ლოცვაY ადბეჭდვასა ყრმისასა, ოდეს მიიღებდეს სახელ-

სა დღესა მერვესა შობისა მისისასა“): – „უფალო ღმერთო ჩუენო, შენ გეკვდრებით და შენ გხადით, გამოაჩინე ნათელი პირისა შენისაY“... (2. 17; 5. 11; 9. 211-214);

2. მმ-40 დღის ლოცვა („ლოცვაY, რაჟამს ეკლესიად შეჰყვანდეს დედასა ყრმაი დღესა მეორ-

მოცესა“): – „ღმერთო და მამათ ყოვლისა-მპყრობელო, რომელმან ხმამაღლისა წინაYსწარმეტყუელისა ესაიაYს მიერ“... (2. 19; 5. 18; 9. 214-217);

შენიშვნა: ნათლობის საიდუმლოს მღვდელმოქმედების დაწყების წინ

- მღვდელი შეიმოსება ფილონით, ოლარითა და სამკლაურებით;
- განემზადება მაგიდა, რომელზეც დაასვენებენ სახარებას, ჯვარსა და ნათლობის ყუთს (14. 20);

II. კათაკმევლობის განგება:

1. სამოსლის განკარგვა;

2. კათაკმევლად დადბინების ლოცვა („ლოცვაY, ოდეს კათაკმევლთა დაადგინებდეს“):

– „სახელითა შენითა, უფალო, ღმერთო ჭეშმარიტებისაო, და მხოლოდშობილისა ძისა შენისა“... (2. 23; 4. 22-23; 5. 24);

3. შფოვების ლოცვები:

ა) „შეფუცებანი სამნი“:

– „შეგრისხებს შენ უფალი, ეშმაკო, რომელი მოვიდა“... (2. 25; 4. 23-25; 5. 26);

– „ღმერთმან წმიდამან და საშინელმან და დიდებულმან,“... (2. 27; 4. 25-26; 5. 28);

– „უფალო საბათო, ღმერთო ისრაელისაო,“... (2. 29; 4. 26-27; 5. 31);

ბ) „რომელი ეგე ხარ მეუფე უფალი, რომელმან შეჰქმენ“... (2. 30; 4. 27; 5. 32);

4. უწმინდურ კალთა განსხმა:

- „გამოვედ ამისგან ყოველივე ბოროტი“ ... 3-გზის (4. 28; 5. 33);
- „სული მაცთურებისაჲ, სული უკეთურებისაჲ,“ ... (4. 28; 5. 34);
ასამად: „მადლითა და წალობითა და“... (4. 28; 5. 34)

5. ეშმაკისაგან განდგომა:

- „ვიჯმნი ეშმაკისაგან და ყოველთა საქმეთა მისთაგან“... (2. 32; 4. 28; 5. 35);
(ამ დროს მოსანათლი და ნათლიები სახით დასავლეთისკენ იმზირებიან).

6. ძრისტმისადმი შედგომა (მისდამი პირადი ერთგულების აღსარება):

- „შეუდგები ქრისტესსა? ... მრწამსი“ ... და შემდგომი ... (2. 32; 4. 29; 5. 36-37);

7. კატაკმევლობის წესის დამამთავრებელი ლოცვა:

- „მეუფეო, უფალო ღმერთო ჩუენო, რომელმან მოუწოდე მონასა ამას შენსა“... (2. 34; 4. 30; 5. 37).

III. ნათლობის განგება:

1. სანთლების ანთება, სანათლავი ემბაზის კმევა;

2. ასამადლებელი: „კურთხეულ არს მმუშება მამისა“... (4. 27; 5. 39; 9. 224; 14. 22);

3. ა) მშვიდობიანი კვირეძი (5. 39-43):

- „მშვიდობით უფლისა მიმართ ვილოცოთ“ ...
- ბ) მღვდლის „მოსამზადებელი“ (საიდუმლოდ აღსავლენი) ლოცვა:
- „რომელი მოწყალე და მწყალობელ ხარ“... (4. 31-34; 5. 44-46);

შენიშვნა: საიდუმლო ლოცვა „რომელი მოწყალე და მწყალობელ ხარ“... იკითხება დიდი კვერექსის აღსრულების თანადროულად, ხოლო ასამადლებელი არ ეგება, არამედ ითქმის ამინ, რის შემდგომაც მღვდელი ხმამაღლა იტყვის ქვემოთნათობილ ლოცვას: „დიდ ხარ შენ უფალო“... 3-გზის (4. 34-35; 5. 43-46).

4. წყლის კურთხევის ლოცვები:

- „დიდ ხარ შენ უფალო, და საკვირველ არიან“... 3-გზის (4. 35; 5. 46);
- „რამეთუ შენ, ნებითა შენითა“ ... (4. 36-37; 5. 46-48);
- „შენ უკუე, კაცთ-მოყუარეო მეუფეო,“ ... 3-გზის (4. 37; 5. 48);
- „და მოეც ამას მადლი გამოსხნისაი“... (4. 37; 5. 48);
- „შეიმუსრენ ნიშითა და სასწაულითა ჯუარისაითა“... 3-გზის (რის დროსაც მღვდელი 3-გზის შეჰბერავს და ხელგაგლებით 3-გზის გამოსახავს ჯვარს წყალში 4. 37; 5. 49);
- „და განმეშორენით ჩემგან ყოველნი“ ... (4. 38; 5. 49);
- „რამეთუ შენ სთქუ, უფალო: განიბანენით,“ ... (4. 38-39; 5. 50-51);

5. ა) ზეთის კურთხევა:

- (მღვდელი 3-გზის შეჰბერავს და ჯვარს დასახავს ზეთის ჭურჭელს 4. 39; 5. 52);
- „მეუფეო უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო“... (4. 39-40; 5. 52-53);
- ბ) წყლის ცხებვა ნაკურთხი ზეთით:
- აღილუია 3-გზის და ზეთიანი ფუნჯის წყალში ჯვრის სახით 3-გზის გაგლება (4. 40);

- 5. 53);
 - „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელი განანათლებს“... (4. 40; 5. 53-54);
 - ბ) მოსანათლის სხეულის ნაწილებზე (ნაკურთხი) ზეთის ცხება:
 - „იცხებს მონა ესე ღმრთისა“... (5. 54);
- 6. ნათლობა – წყალში 3-გზის შთაფლვა და საიდუმლოდსრულებითი სიტყვები: – „ნათელს იღებს მონა ღმრთისა“... (4. 41; 5. 55);
- 7. 31-ე ვსალმუნის ბალობა (კითხვა) 3-გზის (4. 41-42; 10. 670; 5. 55-57):
 - „ნეტარ არიან, რომელთა მიეტევნენ უშჯულოებანი“...
- 8. ა) ახალნათელღებულის თეთრი სამოსით (კვართით) შემოსვა:
 - „შეიმოსს მონა ღმრთისა“... (4. 42; 5. 57);
 - ტროპარი ხმა 8: „მომეც მე სამოსელი ბრწყინვალე“, ... (4. 43; 5. 57);
 - ბ) ახალნათელღებულისათვის ჯვრის დაკიდება (9. 233; 10. 670).

IV. მირონცხების განება:

1. ა) მირონცხების წინა ლოცვა:
 - „კურთხეულ ხარ შენ, უფალო,“ ... (4. 43-44; 5. 57-59);
 - ბ) ახალნათელღებულის სხეულის ნაწილებზე მირონის ცხება, რის დროსაც წარმოითქმება საიდუმლოდსრულებითი სიტყვები:
 - „ბეჭედი მონიჭებულ არს სულისა მიერ წმიდისა, ამინ“ (4. 44; 5. 59);
2. სანათლავი ეგზახის ირბვილი 3-გზის ბარშემოვლა:
 - „რაოდენთა ქრისტეს მიერ“ ... 3-გზის (4. 44; 5. 60);
3. წარღობის, სამოციქულოსა და სახარების კითხვა (4. 44-46; 5. 60-62);
4. ა) 3-ლოცვა განბანვის წინ:
 - „რომელმან გამოხსნაY ცოდვათაგან“ ... (4. 46-47; 5. 63-64);
 - „მეუფეო, უფალო ღმერთო ჩუენო,“... (4. 47; 5. 64-65);
 - „რომელთა შეგიმოსეს შენ, ქრისტე“ ... (4. 48; 5. 65);
 - ბ) წმიდა მირონის მობანვა (განბანვა):
 - „ნათელღებულ ხარ, განათლებულ ხარ,“ ... (4. 48; 5. 66);
5. ა) 2-ლოცვა უწინარეს თმის აღკვეცისა:
 - „მეუფეო, უფალო ღმერთო ჩუენო, რომელმან ხატებითა“ ... (4. 49-50; 5. 66-68);
 - „უფალო, ღმერთო ჩუენო, რომელმან საესებისაგან“ ... (4. 50; 5. 68-69);
 - ბ) თმის აღკვეცა:
 - „მოიკუეცს მონა ესე ღმრთისა“ ... (4. 50; 5. 69);
6. მრჩობლი კვირეძლი (4. 51; 5. 69-70):
 - „შეგვიწყალებ ჩუენ ღმერთო“ ...

7. ბანტიპეზა (ჯვრით ხელში):

– „რომელმან იორდანესა შინა ნათლისღება ინება“ ... (5. 70);

V. ეკლესიად შეყვანების განგება (10. 659-660):

შენიშვნა: ახლშობილის „ეკლესიად შეყვანება“ რუსულად გადმოიციემა ტერმინით – „воцерковление“.

1. მღვდელი: სტოაში შესასვლელი (დასაველეთის) კარის წინ, ჩვილით ჯვარს დასახავს 1-გზის და იტყვის:
– „ეკლესიად მოვალს მონაY (ან მხევალი) ღმრთისაY (სახელი) სახელითა მამისაYთა და ძისაYთა და წმიდისა სულისაYთა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ“;
2. მღვდელი: ჩვილით ხელში შევა სტოაში და იტყვის:
– „შევალს სახლსა შენსა და თაყუანის-სცემს ტაძარსა წმიდასა შენსა“;
3. მღვდელი: მივა რა შუა ტაძარში, კვლავ ჩვილით ჯვარს დასახავს მე-2 გზის და იტყვის:
– „ეკლესიად მოვალს მონაY (ან მხევალი) ღმრთისაY (სახელი) სახელითა მამისაYთა და ძისაYთა და წმიდისა სულისაYთა, ეკლესიასა შინა გაქებდეს შენ“;
4. მღვდელი: აღსავლის კარის წინ, ჩვილით კვლავ დასახავს მე-3 გზის ჯვარს და იტყვის:
– „ეკლესიად მოვალს მონაY (ან მხევალი) ღმრთისაY (სახელი) სახელითა მამისაYთა და ძისაYთა და წმიდისა სულისაYთა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ“;
5. ამის შემდეგ მღვდელი, თუ ჩვილი:
 - ა) მამრობითი სქესისაა, სამხრეთის კარით შეიყვანს მას საკურთხეველში და წმიდა ტრაპეზთან (ჩრდილოეთის ან სამხრეთის მხრიდან) თაყვანს სცემს აღმოსავლეთით, გარშემოუვლის ტრაპეზს და გამოვა საკურთხეველიდან;
 - ბ) მდედრობითი სქესისაა, არ შეიყვანს მას საკურთხეველში, არამედ ჩამოვა ამბიონიდან;
6. მღვდელი: „აწ განუტევე მონაY შენი“...

დ ა მ ა ტ ე ბ ა :

I. სხვადასხვა მითითებები:

1. მმ-8 დღის სახელდების ლოცვა („ლოცვაY აღბეჭდვასა ყრმისასა, ოდეს მიიღებდეს სახელსა დღესა მერვესა შობისა მისისასა“) კათაკმეველობის განგების ლოცვებთან ერთად უნდა აღესრულოს. სახელდების ლოცვა მხოლოდ იმ შემთხვევაში დაიტყვება, თუ მოსანათლის გარდაცვალების საშიშროებაა და ნათლობა შემოკლებული წესით სრულდება. სხვა შემთხვევაში მისი გამოტოვება დაუშვებელია, განსაკუთრებით კი ზრდასრული ადამიანის ნათლობისას (9. 212);

2. მმ-40 დღის ლოცვების ბოლოს, კურთხევაში არის შემდეგი მითითება:

– ... „უკუეთუ არს წული, თაყუანის-სცემს ხატსა მაცხოვრისასა და შეიყვანს საკურთხეველად, და უკუეთუ არს ასული, დაადგენს სამეუფოსა კარსა თანა, თაყუანის-სცემს ხატსა ყოვლადწმიდისასა“... (4. 16; 5. 21-22). ხსენებული მითითება გარკვეულ განმარტებას საჭიროებს, რისთვისაც დავძენთ (9. 214; 10. 659; 18. 13):

ა) თუ მმ-40 დღის ლოცვები ჩვილის ნათლობამდე აღესრულება, მღვდელი აღსავლენი ლოცვებიდან არ წაიკითხავს შემდეგს:

I. „უფალო ღმერთო ჩუენო, რომელი მეორმოცესა“... - დან: „რათა ღირს-იქმნას წმიდასა ნათლის-ღებასა შენსა. თანა-აღრაცხილ ყავ რჩეულთა სასუფეველისა შენისათა“;

II. „ღმერთო და მამაო“... - დან: „და ღირს-ყავ ჟამსა მარჯუესა, წყლისა მიერ და სულისა წმიდისა ნათლის-ღებითა მეორედ შობად“;

III. „ეკლესიად მოვალს მონაY ღმრთისაY~... და შემდგომი. ანუ არ იკითხება „ეკლესიად შეყვანების“ ლოცვები და პირდაპირ ჩამოლოცვა აღესრულება;

ბ) მე-40 დღეს ჩვილის „ეკლესიად შეყვანების“ ლოცვები მხოლოდ იმ შემთხვევაში აღესრულება თუ იგი მონათლულია. ამდენად, ნათლობის საიდუმლოს აღსრულებამდე არ ხდება ჩვილის „ეკლესიად შეყვანება“, მსგავსად იმისა როგორც არ არის დასაშვები მონათვლამდე ზრდასრული ადამიანის სატაძრო მსახურებაზე დასწრება (მას ნათლობამდე ეს უფლება იმ შემთხვევაში მიეცემა, თუ იგი მოზღვრის მიერ კათაკმეველად არის დადგენილი და კატეხიზაციის პროცესში იმყოფება – დკ. ბ. გ.);

3. მანდილოსნისათვის ბანწმინდის ლოცვების წაკითხვა შესაძლებელია ორმოცი დღის გასვლის შემდეგაც, ოდონდ ჩვილის ნათლობის აღსრულების შემდგომ (9. 216);

4. რადგან ნათლობა სულიერი შობაა (ხოლო ადამიანი ერთხელ იბადება ამ ქვეყნად), ნათლისღების საიდუმლო არ მეორდება (10. 661; 11. 973);

5. წმიდა ეკლესიის განჩინებით ნათლობის საიდუმლო ტაძრებში უნდა აღესრულოს, გარდა განსაკუთრებული შემთხვევებისა, რის დროსაც დასაშვებია მისი ბინაზე (ან მდინარეზე – დკ. ბ.გ.) აღსრულება (10. 662; 11. 980; 14. 20);

6. ერთსა და იმავე ემბაზში რამდენიმე ბავშვის მონათვლა შესაძლებელია, ისე რომ არ მოხდეს წყლის გამოცვალა (10. 662). ამასთან, მომდევნო ნათლობისათვის წყალი თავიდან უნდა იკურთხოს. ამდენად ემბაზში ნაკურთხი წყლის შენახვა ერთი კვირის ან მეტი დღის განმავლობაში, მიუღებელია (11. 982);

7. ნათლობის შემდგომ წყალი სუფთა ადგილას უნდა გადაიღვაროს (10. 663);

8. ჩვილები და მცირე ასაკის ბავშვები მიმრქმელთა რწმენით ინათლებიან, რომლებიც ვალდებულნი არიან სარწმუნოებრივად განსწავლონ ისინი, როცა საამისო ასაკს მიაღწევენ (9. 235; 11. 987);

9. დაწყებული შვიდი წლიდან, ყოველი ადამიანი უნდა გამოიცადოს თუ რამდენად ჭეშმარიტად სურს მას ნათლობა და აცნობიერებს თუ არა ამ საიდუმლოს მნიშვნელობას (10. 663);

10. ნათლობისას მიმრქმელად:

– არ დაიშვება ნასვამ მდგომარეობაში მყოფი პიროვნება (9. 235);

– დედათა წესის მქონე მანდილოსნის მონაწილეობა უხერხულია. ასეთ შემთხვევაში შესაძლებელია ნათლობის გადატანა სამი-ოთხი დღით, ან სხვა პიროვნების შერჩევა (11. 989);

11. დიდ შაბათს წმიდა ეკლესია მაცხოვრის ხორციელად საფლავად ყოფნას, ხოლო განდმრთობილი სულით კი ჯოჯოხეთში ჩასვლას და მართალთა სულელების დახსნას იხსენებს. ამ დღეს საზეიმოდ ინათლებიან „ნათივლადბანმზადმბუღნი“, რომლებიც წმიდა ბასილი დიდის წირვაზე ეზიარებიან კიდევ;

12. ადრე ნათელდებული ადამიანის სახელის შეცვლის თაობაზე რაიმე ზოგად-ეკლესიური განჩინება არ არსებობს, თუმცა არის მითითება, რომლის მიხედვითაც (ეკლესიურად მცხოვრებ) პიროვნებას მოძღვრისაგან მიეცემა ლოცვა-კურთხევა აღსარებასა და ზიარებაზე, და უშუალოდ მათი მღვდელმოქმედებისას წარმოთქმული სახელი იქნება კიდევ ამ პიროვნების ახალი სახელი (9. 213; 10. 658);

13. თუ შემდგომად მე-8 დღის სახელდების ლოცვისა, ყრმის ნათლობისას აუცილებელია მისთვის ახალი სახელის დარქმევა, სახელდების ლოცვა თავიდან წაიკითხება (10. 658);

14. დღევანდელ ლიტურგიულ პრაქტიკაში, ყველა საეკლესიო მსახურებათაგან მხოლოდ სამი – ნათლობის განგება, ქორწინება და ეგქარისტია (წირვა) იწყება უმთავრესი ასამაღლებლით: „კურთხეულ არს მიუწევა მამისა“... (9. 224);

15. სანათლავი ემბაზის არ ქონის შემთხვევაში, შესაძლებელია სხვა სუფთა ჭურჭლის (თასის ან ქვაბის) გამოყენება, ოღონდ იმ პირობით, თუ ეს ჭურჭელი (ნათლობის შემდეგ) არ იქნება გამოყენებული საყოფაცხოვრებო მიზნებისათვის (9. 226);

16. ნათლობა სრულდება შთაშვლით და არა სხურებით. თუმცა, როცა არ არის სხვა გამოსავალი და არც გარემოება იძლევა ამის საშუალებას, დასაშვებია თავზე წყლის გადავლებით (თავზე დასხმით) ნათლობაც (10. 669-670; 11. 976, 984-985; 14. 19);

17. ნათლისღებისას არ შეიძლება:

ა) დამისთვეის ლოცვაზე ნაკურთხი, ან ზეთის კურთხევის საიდუმლოში გამოყენებული ზეთის მოხმარება (9. 228-229; 14. 22);

ბ) ღმრთის განცხადების დღესასწაულზე ნაკურთხი წყლის (დიდი აიაზმის, ან თუნდაც მცირე აიაზმის) გამოყენება (11. 983);

18. მღვდელმსახურს საკუთარი შვილის მოსანათლად სხვა სასულიერო პირის მოწვევა უხმს, გარდა უკიდურესი შემთხვევისა, რის დროსაც თვითვე აღასრულებს ნათლობას (9. 235-236);

19. თუ ზრდასრულ ადამიანს არ ახსოვს არის თუ არა მონათლული, ან ვერ დგინდება ერისკაცის მიერ (შემოკლებული წესით) ჩატარებული ჩვილის ნათლობის მართებულობა, ან ზოგადად, გაურკვეველია მონათლულია თუ არა პიროვნება, ნათლობის საიდუმლო აუცილებლად უნდა აღესრულოს. ამასთან, მოსანათლის წყალში 3-გზის შთაფვლისას წარმოსათქმელ ფორმულას უნდა დაემატოს სიტყვები: „შკეპთუ ნათელდებულ არ იყოს.“ ამგვარად, საიდუმლოთაღსრულებითი სიტყვები ასე წარმოითქმის:

– „ნათელს იღებს მონა (მხევალი) ღმრთისა (სახელი), შკეპთუ ნათელდებულ არ იყოს, სახელითა მამისათა, ამინ; ღა ძისათა, ამინ; ღა სულისა ჳმიღისათა, ამინ; აჴ ღა მარაღის ღა შკუნითი შკუნისამღე, ამინ! (9. 236; 10. 661, 672; 11. 978);

20. ახალნათელდებულის მირონცხებისას საიდუმლოთაღსრულებითი სიტყვები: – „ბეჭედი მონიჭებულ არს“..., სხეულის ყოველ ნაწილზე ცხებისას წარმოითქმება (9. 237);

21. მირონცხების წინ აუცილებელია გულმოდგინედ შევამშრალეთ ახალნათელ-ღებულის, განსაკუთრებით კი სხეულის ის ნაწილები სადაც მირონი უნდა ეცხოს, ხოლო შემდგომად მირონცხებისა არავინ არ უნდა შეეხოს მას განბანვამდე (9. 238);
22. თმის აღკვეცისას თავდაპირველად კეფაზე მოიკვეცება თმა, შემდეგ წინ, ბოლოს მარჯვნივ და მარცხნივ (ისე თითქოს ჯვარს სახავდენ ნათელღებულის თავს) (9. 242; 10. 677);
23. თუ საღმრთო ლიტურგიაზე, ვიდრე დიდ შესვლამდე, მღვდელს ერთდროულად მოიწვევენ როგორც მიმე ავადმყოფის მოსანათლად ისე მომაკვდავის საზიარებლად, იგი დაუყონებლივ უნდა გაეშუროს ზიარების აღსასრულებლად, ხოლო მოსანათლად ეკლესიურად მცხოვრები ერისკაცი გაუშვას (11. 973);
24. ნათლობის წყალი უნდა იყოს სუფთა და ბუნებრივი წარმოშობის: წყაროს, მდინარის, ტბის, წვიმის, ასევე ზღვის, ან გამდნარი თოვლისგან და ყინულისგან მიღებული (14. 21);

II. ნათლობის საიდუმლოს მღვდელმოქმედების მოკლე განმარტება:

1. ნათლისღება არის საიდუმლო, რომლის აღსრულების დროსაც ადამიანი წყალში სამგზის შთაფელისა და მისი მნათლავის მიერ ყოვლადწმიდა სამების, მამისა და ძისა და სულიწმიდის სახელის მოწოდების დროს, ხორციელი, ცოდვილი ცხოვრებისათვის კვდება და სულიწმიდის მიერ სულიერი, წმიდა ცხოვრებისათვის იშვება (11. 972);
2. ნათლისღებისა და მირონცხების საიდუმლოთა არსი, (ცოდვით დაცემული) ადამიანის, როგორც უფლის ქმნილებათა შორის ყველაზე სრულყოფილის, ყველაზე უმშვენიერესის განახლებასა და აღდგენაში მდგომარეობს (9.241). ამასთან, მადლი რომელიც მიეცემა ადამიანს ნათლობისას (ისე როგორც სხვა საიდუმლოთა აღსრულებისას), არის ნაყოფი უფლის მაცხოვრებელი ვნებისა და მკვდრეთით აღდგომისა (9. 229);
3. წყალში შთაფელის წინ მოსანათლის სამოსლისაგან განძარცვა, ძველიად-თქმისეული კაცისაგან განშორებას, მისი ცოდვიანი და არაღვთისნიერი ცხოვრებისაგან განდგომას ნიშნავს (9. 233);
4. ნათლობისას მოსანათლი 3-გზის დაიფლება წყალში და განწმენდილი აღმოიყვანება ნიშნად იმისა, რომ მაცხოვრი 3 დღე ხორციელად იმყოფებოდა საფლავად და მესმე დღეს მკვდრეთით აღსდგა (10. 669);
5. ნაკურთხი ზეთით წყლისა და მოსანათლის სხეულის ნაწილების ცხებისას, ხეტი, ქრისტეში ცხოვრების სისავსესა და უფალთან შერიგების სიხარულზე მიგვანიშნებს (9. 227);
6. წრე მარადიულობის სიმბოლოა, ხოლო სანათლავი ემბაზის გარშემო სანთლებით 3-გზის გარშემოვლა („რაოდენთა ქრისტეს მიერ“ გალობით), ახალნათელღებულის უფალთან მარადიული კავშირის დამყარების მიმანიშნებელია (10. 675);
7. ნათლობისას თმის აღკვეცა უფლისადმი მორჩილებისა და მსხვერპლის სიმბოლოა (9. 241; 10. 677);

III. ნათლობის საიდუმლოს შემოკლებული წესი:

ა) მღვდლის მიერ აღსრულებული (4. 51-53; 10. 671; 11. 1009; 18. 59-60):

- ასამად: – „კურთხეულ არს მეუფება მამისა და“...
- ამინ. დიდებაჲ შენდა, ღმერთო ჩუენო, დიდებაჲ შენდა“;
 - „მეუფეო ზეცათაო“;
 - „წმიდაო ღმერთო“, „ყოვლადწმიდაო სამებაო“, „მამაო ჩუენო“;
- ასამად: – „რამეთუ შენი არს სუფევა“ ...
- ამინ.
 - „უფლისა მიმართ ვილოცოთ“
1. წყლის კურთხევის (შემოკლებული) ღოცვა:
 - „უფალო ღმერთო ყოვლისა-მპყრობელო,“... (4. 52);
 2. წყლის ცხება ნაკურთხი ზეთით:
 - აღილუია 3-გ ზის და ზეთიანი ფუნჯის წყალში ჯვრის სახით 3-გ ზის გაგლება
 - „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელი განანათლებს“... (5. 53-54);
 3. მოსანათლის სხეულის ნაწილებზე (ნაკურთხი) ზეთის ცხება:
 - „იცხებს მონა ესე ღმრთისა“... (5. 54);
 4. ნათლობა – წყალში 3-გ ზის შთაფლვა (ან სხურება);
 - „ნათელს იღებს მონა ღმრთისა“... (5. 55);
 5. ახალნათელდებულის თეთრი სამოსით (კვართით) შემოსვა:
 - „შემოსს მონა ღმრთისა“... (5. 57);
 6. ახალნათელდებულისათვის ჰვრის დაპიდება (9. 233; 10. 670);
 7. ახალნათელდებულის სხეულის ნაწილებზე მირონის ცხება:
 - „ბეჭედი მონიჭებულ არს სულისა მიერ წმიდისა, ამინ“ (5. 59);
 8. სანათლავი ემბაზის 3-გ ზის გარშემოვლა:
 - „რაოდენთა ქრისტერ მიერ“ ... 3-გ ზის გალობა (5. 60);
 9. განტევება (ჯვრით ხელში):
 - „რომელმან იორდანესა შინა ნათლისღება ინება“ ... (5. 70);

ბ) ერისკაცის მიერ აღსრულებული:

შენიშვნა: ავადმყოფის უეცრად გარდაცვალების საშიშროებიდან გამომდინარე, მღვდლის იმ მომენტში არ ყოფნის შემთხვევაში, ნათლობის საიდუმლო შემოკლებული წესით შეიძლება აღასრულოს: მედავითნემ, მგალობელმა ან რიგითმა ეკლესიურად მცხოვრებმა ადამიანმა (კაცმა ან ქალმა) (9. 236; 10. 671; 11. 974), ისიც იმ შემთხვევაში თუ დანამდვილებით არის ცნობილი პიროვნების სურვილი ნათლობის თაობაზე

- „ლოცვითა წმიდათა მამათა ჩუენთათა“...
- ამინ. დიდებაჲ შენდა, ღმერთო ჩუენო, დიდებაჲ შენდა“;
- „მეუფეო ზეცათაო“;
- „წმიდაო ღმერთო“, „ყოვლადწმიდაო სამებაო“, „მამაო ჩუენო“;
- ნათლობა: წყალში 3-გზის შთაფლება ან წყლის გადავლება, თავზე დასხმა და საიდუმლოაღსრულებითი სიტყვები: – „ნათელს იღებს მონა (მხვეალი) ღმრთისა (სახელი), სახელითა მამისათა, ამინ; და ძისათა, ამინ; და სულისა წმიდისათა, ამინ; აჴ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ!

შენიშვნა: ერისკაცის მიერ აღსრულებული ნათლობისას არ არის აუცილებელი ნაკურთხი წყლის გამოყენება (11. 983).

IV. ნათლობაში მონაწილე მიმრჩეველთა შესახებ:

1. „მიმრჩეველი კაცი ასაკით უნდა იყოს არანაკლები 15 წლისა, ხოლო ქალი კი 13-ისა. აუცილებელია მოსანათლ კაცს ჰყავდეს ნათლიად ერთი მამაკაცი, ქალს კი ერთი მანდილოსანი. არ ეწინააღმდეგება საეკლესიო კანონიკას ისიც, თუ მოსანათლს ორი მიმრჩეველი (მამაკაცი და დედაკაცი) ეყოლება (რაც ჩანს VI მსოფლიო კრების 53 კანონიდანაც). თუ მოხდა ისე, რომ მიმრჩეველთა რაოდენობა ორზე მეტია, ნათლობის მოწმობაში მარტო ერთი წყვილი დაფიქსირდება და მხოლოდ მათზე გაგრძელდება სულიერი (ნათელმირთონითი) ნათესაობა. გამონაკლის შემთხვევაში ნათლობა შეიძლება ჩატარდეს ნათლიის გარეშეც. ამასთან, მიმრჩეველი არ შეიძლება იყოს მონაზონი, და არც მოსანათლის მშობლები“ (9. 234-235; 10. 663; 15. 432);
2. „საზოგადოდ, ცოლქმარი ვერ იქნება ერთი ბავშვის ნათლია, თუმცა მათ შეუძლიათ ცალ-ცალკე, ერთი მშობლების სხვადასხვა ბავშვი მონათლონ“ (9. 235);
3. „გამონაკლის შემთხვევაში ნათლობა შეიძლება ჩატარდეს ნათლიის გარეშეც, და ამ შემთხვევაში თვით მღვდელი იქნება ნათლიმამა ახალნათელდებულისა“ (9. 235; 11. 989-990; 14. 32);

4. „კურთხევანის მიხედვით, (ნათლობისას – დკ.ბ.გ.) აუცილებელად მიჩნეულია მხოლოდ ერთი მიმრქმელის (მონაწილეობა – დკ.ბ.გ.), მამაკაცი მამრობითი სქესის ნათლულისათვის, ან დედაკაცი მდედრობითი სქესის პიროვნებისათვის. ამასთან, ჩვეულებრივ მიმრქმელი შეიძლება იყოს ორიც: მამაკაცი და დედაკაცი. მაგრამ, მიუღებელია ერთ ყრმას მიმქმელად ორი კაცი ან ორი ქალი ჰყავდეს“ (11. 988);
 5. „ყოველი შემთხვევისათვის, კანონმდებლობით ჯერჯერობით არ იკრძალება მიმრქმელად ორი პიროვნების დადგინება. ამდენად, მღვდელს არა აქვს უფლება უარი უთხრას იმ მშობლებს, ვისაც სურთ ნათლობაში ორი მიმქმელის: ქაცისა და ქალის მონაწილეობა“ (11. 989);
 6. „მამრობითი სქესის ჩვილის ნათლობისას, ერთი მამაკაცი მიმქმელია საჭირო, ხოლო მდედრობითი სქესის ჩვილის ნათლობისას კი ერთი მანდილოსანი. ამასთან, ჩვეულებად იქცა ორი მიმქმელის: კაცისა და ქალის მოწვევა, რომელთაც ხალხურ ენაზე „ნათლიმამა“ და „ნათლიდედა“ ეწოდებათ“ (15. 431-432);
 7. „ჩვეულებრივ მიმრქმელნი არიან ორნი: მამაკაცი და დედაკაცი. ამასთან, მათი რიცხვი შეიძლება იყოს ორზე მეტიც, მაგრამ ყველა სხვა პირი, გარდა პირველი წყვილისა, მიმრქმელად არ ჩაითვლება, არამედ მხოლოდ ნათლობის მოწმედ“ (14. 31);
 8. „საეკლესიო განჩინებით მოსანათლს იმავე სქესის ერთი მიმრქმელი უნდა ჰყავდეს. ჩვეულებისაებრ, ასევე მიღებულია ორი ნათლის ყოლაც (მამრობითი და მდედრობითი სქესისა)“ (16. 26);
 9. „საცნობელი გახლავთ ის რომ, წმიდა ნათლისღებისას მიმრქმელად ერთი მამაკაცი დაიშვება, უკეთუ მამრობითი სქესისა ინათლება, ხოლო თუ მდედრობითი სქესისა, მარტო (ერთი – დკ.ბ.გ.) დედაკაცი. ამასთან, სასიკვდილო საფრთხის შემთხვევაში, ნათლობა შეიძლება მიმქმელის გარეშეც ჩატარდეს“ (13. 355);
 10. „ნათლიასა და ნათლულს შორის სულიერი ურთიერთობიდან ყალიბდება სულიერი ნათესაობა, რომელიც ვრცელდება ახლო ნათესავებზეც და წარმოადგენს დაბრკოლებას ქორწინებისათვის. იმისათვის, რომ გათვალისწინებული და თავიდან აცილებულ იქნას მსგავსი გართულებები, უმჯობესია ასევე მიმრქმელი იყოს ერთი. მაგრამ თუ ნათლისღებაში მონაწილეობს რამდენიმე, მიმრქმელად ითვლება ის, რომელიც მოსანათლავს ემბაზისაგან მიიქვამს. საგანგებო შემთხვევებში ეკლესიას შეუძლია დაუშვას ნათლობა მიმქმელების გარეშეც“ (8. 78);
 11. „ძველ საეკლესიო კანონებში ჩვეულებრივ ერთი მიმრქმელია მოხსენიებული და ისიც მოსანათლის სქესისა. აღნიშნული აიხსნება ძველი ეკლესიის პრაქტიკით, უმეტესწილად ზრდასრული ადამიანების მონათვლისა, და სხვა სქესისადმი სირცხვილის ბუნებრივი განცდის გამო ნათლობაზე მოპირდაპირე სქესის მიმრქმელის მონაწილეობის დაუშვებლობისა (მოციქ. განჩინებანი, წგ. 3, თ. 6).
- მიუხედავად აღნიშნული კანონის (მითითებისა, – დკ. ბ.გ.) არაერთგზის გამეორებისა, საბერძნეთისა და რუსეთის ეკლესიებში (ქორწინების დამაბრკოლებელი გარემოებების შემცირების გამო), საპირისპირო პრაქტიკა დაინერგა. ქრისტიანულ საზოგადოებაში ძველთაგან ჩამოყალიბებული, მიმრქმელთა, როგორც ნათლულის სულიერ მშობელთა ხორციელ მშობლებთან ანალოგიის გამო, ჩვეულებად იქცა ნათლობისას ორი მიმრქმელის – კაცისა და ქალის ყოფნა.
- ... თუ ნათლობაში მოწვეულია არა ერთი, არამედ მრავალი პირი, მაშინ:
- ა) მიმქმელად ერთი წყვილი დაიშვება (უპირატესად მოსანათლის მშობელთა ან ნათესავთა შერჩევით);
 - ბ) მხოლოდ ეს მიმქმელი წყვილი დაფიქსირდება ნათლობის მეტრიკაში, როგორც ნათლიმამა და ნათლიდედა;
 - გ) და მათზე გაგრცვლდება სულიერი (ნათელმირონობითი – დკ. ბ.გ.) ნათესაობა“ ... (19. 222).

და მრავალი სხვა ...

V. 1. მეკვდრად შობილის ან მოუნათლაგად გარდაცვლილის მონათვლა დაუშვებელია (ი. 977);

2. 2000 წლის 14 დეკემბერს, საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის სხდომა. წმიდა სინოდმა განიხილა მოუნათლაგად გარდაცვლილ ჩვილთა და მუცელში მოწყვეტილთა ცხოვნების საკითხი (იხ. „საპატრიარქოს უწყებანი“, №27 (129), 7-13 ივლისი 2001 წელი).

წმიდა სინოდმა განაჩინა: „პიროვნების სულის ცხოვნების შესახებ ეკლესიური მოძღვრება გვასწავლის, რომ ცხოვნებისათვის აუცილებელია ცოდვების მიტევება. წმ. იოანეს სახარებაში სწერია: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს მეორედ, ვერ ხელეწიფების ხილვად სასუფეველი ღმრთისა“ (იხ. 3,3).

მეორედ შობა ნიშნავს ახალი ადამიანის სულიერ დაბადებას. **სარწმუნოების სიმბოლოს X მუხლის მიხედვით, ცოდვათა მიტევება** შესაძლებელია ნათლისღებით: „ადვიარებ ერთსა ნათლისღებასა მოსატყევებელად ცოდვათა“. **ართაგენის საეკლესიო კრების 110-ე მუხლის თანახმად „ჩვილებიც** ნათელს იღებენ ცოდვათა მისატყეველად“. ამ კანონით კართაგენის საეკლესიო კრება გვასხეუნებს, რომ ყოველ პიროვნებას, გარდა პირადი ცოდვებისა, გააჩნია აგრეთვე ადამისმიერი ანუ პირველქმნილი ცოდვაც. აქედან გამომდინარე, ბუნებრივია, რომ **ჩვილებიც**, რომელთაც არ გააჩნიათ პირადი ცოდვები, საჭიროებენ ნათლისღებას, რათა განიწმიდონ პირველქმნილი ცოდვისაგან.

სახარების მიხედვით ნათლისღებაში იგულისხმება ასევე ჯვარცმა და სიკვდილი. უფალი ბრძანებს: „**სასუმელი სამე ჩემი შესუათ, და ნათლისღებაჲ, რომელი მე ნათელვიდო, ნათელ-იღოთ**“... (მთ. 20,23). ამიტომ, ქრისტესათვის წამებულნი, რომელთაც არ ჰქონდათ მიღებული წყლით ნათლობა, ღვთის მადლით განიწმინდებიან ცოდვათაგან, ანუ იშვებიან მეორედ და ისევე, როგორც ნათელღებულნი, დაიმკვიდრებენ ცათა სასუფეველს ანუ ცხონდებიან.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მეორედ შობის ანუ **ცოდვათაგან განწმენდის** გარეშე სასუფეველის დამკვიდრება ანუ სულის ცხოვნება შეუძლებელია.

ლიტერატურა:

1. ედიშერ ჭელიძე, დიდნი კურთხევანი, ტ. I – (გამომცემლობა „ახალი ივირონი“, თბილისი – 2002წ.);
2. ედიშერ ჭელიძე, დიდნი კურთხევანი, ტ. I – (თბილისი – 2006წ.);
3. (გამომცემელი) დეკანოზი იოანე გივიშივილი-ამილახვარი, კურთხევანი – (თბ. – 2004წ.);
4. (შემდგენელი) მირზა ტყეშელაშვილი, მცირე კურთხევანი – (თბილისი – 1998წ.);
5. მცირე კურთხევანი – (გამომცემლობა „ნათლისმცემელი“, თბილისი – 2004წ.);
6. მართლმადიდებლური ეკლესიის საიდუმლოებანი – რედაქტორი დეკანოზი თეიმურაზ თათარაშვილი (თბილისი – 2010წ.);
7. პროტოპრესვიტერი მიხეილ პომპიანსკი, დოგმატური ღვთისმეტყველება – (თბილისი – 1998წ.);
8. პანაიოტის ი. ბუმისი, კანონიკური სამართალი – (თბილისი – 2007წ.);
9. Настольная книга священнослужителя, т. IV (М. 1983г.) – გვ. 208-242;
10. К. Никольский – Учебный устав Богослужения (Санкт-Петербург - 1995г.) – გვ. 661-682;
11. С.В. Булгаков – Настольная книга священно-церковно-служителя, т. II (Москва - 1993г.) – გვ. 951-1009;
12. Протоиерей Геннадий Нефедов – Таинства и обряды православной Церкви (Москва - 2002г.) – გვ. 23-68;
13. Новая скрижаль – (Санкт-Петербург – 1998г.) – გვ. 367-388;
14. Н. Сильченков – Практическое руководство при совершении приходских треб (Киев – 2001г.) – გვ. 17-47;
15. Архиепископ Аверкий – ЛИТУРГИКА - 2000г. – გვ. 427-438;
16. Г.И. Шиманский – ЛИТУРГИКА (Таинства и обряды) - (Москва - 2003г.) – გვ. 15-42;
17. А.Л. Катанский – Догматическое учение семи церковных таинствах - (Москва – 2003г.) – გვ. 58-60; 77-79; 94-101; 138-143; 198-202; 273-283; 335-349;
18. Малый ТРЕБНИК, Москва – 1883г. – გვ. 18-58;
19. Павлов А. С. – Курс Церковного права (Санкт-Петербург - 2002г.) – გვ. 219-223;
20. Протоиерей В. Цыпин – Курс Церковного права (г. Клин - 2004г.) – გვ. 565-567;